

Beleidskompasformulier voor **internetconsultatie**

Titel:

Wetsvoorstel Wet gegevensvergaring openbare orde

∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

- De burger vanuit enerzijds zijn recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer en anderzijds vanuit zijn belang bij orde en veiligheid in de openbare ruimte;
- De samenleving, die gebaat is bij openbare orde en veiligheid en daarnaast bij borging van grondrechten van burgers, waaronder het recht op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, het recht op vrijheid van meningsuiting en het recht op vergadering en betoging;
- De politie en de Koninklijke marechaussee voor zover het gaat om hun taak om de openbare orde (feitelijk) te handhaven; en
- De burgemeester, omdat hij de taak heeft om de openbare orde binnen de eigen gemeente te handhaven en daarnaast bij hem het gezag ligt ten aanzien van het optreden van de politie en de Koninklijke marechaussee in het kader van de handhaving van de openbare orde.

1. Wat is het probleem?

Hulpvragen

- a) Wat is het probleem?
- b) Ernstige verstoringen van de openbare orde hebben steeds vaker hun wortels in het online domein of worden van daaruit aangejaagd of versterkt. Dit brengt mee dat daarin veel informatie te vinden is over een ernstige verstoring die al gaande is of mogelijk gaat plaatsvinden. Deze informatie kan ervoor zorgen dat de burgemeester en de politie een beter beeld kunnen verkrijgen van een ernstige verstoring en vervolgens maatregelen kunnen treffen om een ernstige verstoring van de openbare orde te voorkomen, te beletten of te beëindigen. Ernstige verstoringen van de openbare orde kunnen substantiële materiële schade met zich brengen alsmede een gevaar voor de veiligheid en gezondheid van personen vormen. Echter biedt het huidige wettelijke kader (artikel 3 van de Politiewet 2012) niet voldoende ruimte voor de politie om die informatie te verzamelen. Daarom kunnen de politie en de burgemeester nu slechts een beperkt of gefragmenteerd beeld verkrijgen van het ontstaan dan wel de verdere ontwikkeling van een ernstige verstoring van de openbare orde. Dit leidt ertoe dat zij minder goed in staat zijn de openbare orde effectief te handhaven.

- c) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

- Op grond van artikel 3 van de Politiewet 2012 kan de politie ter handhaving van de openbare orde enig onderzoek verrichten in publiek toegankelijke bronnen (kort samengevat het openbare gedeelte van het internet), zolang daarmee een niet meer dan beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer wordt gemaakt. Dat is al gauw het geval bij het overnemen van persoonsgegevens (d.w.z. het kopiëren van persoonsgegevens naar de politiesystemen) uit publiek toegankelijke bronnen, waarna het online onderzoek niet meer op die basis mag worden voortgezet.

De reden dat online gegevensvergaring in publiek toegankelijke bronnen al gauw leidt tot een meer dan beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer, is dat daarin niet alleen gegevens van feitelijke aard zijn te vinden, maar juist ook persoonsgegevens die gaan over onder andere gedrag, gevoelens, meningen, voorkeuren en sociale contacten. Die gegevens zijn bovendien vaak dusdanig met elkaar verknoopt dat deze niet van elkaar te scheiden zijn. Burgers delen online informatie over zichzelf en over elkaar, ook zonder medeweten van de ander, en deze informatie is bovendien op één plek te vinden of slechts een paar muisklikken van elkaar verwijderd. Daarnaast zijn gegevens over een ernstige verstoring van de openbare orde altijd te relateren aan een of meer personen. Verstoringen van de openbare orde ontstaan en ontwikkelen door het handelen van personen.

- d) Wat is de omvang van het probleem?

- N.v.t.

- e) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

- Het huidige beleid is: stoppen met de vergaring van gegevens zodra de grens van artikel 3 van de Politiewet 2012 (niet meer dan beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer) bereikt is.

Al in 2018 bracht de Commissie modernisering opsporingsonderzoek in het digitale tijdperk naar voren dat het overnemen van persoonsgegevens uit publiek toegankelijke bronnen niet alleen relevant is in het kader van een onderzoek naar de opsporing en vervolging van strafbare feiten, maar ook voor andere politietaken. De Commissie Koops adviseerde daarom de wetgever om dit ook mogelijk te maken voor onder meer de handhaving van de openbare orde.

- f) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?
- Het huidige wettelijke kader biedt de politie onvoldoende ruimte om online de noodzakelijke gegevens over ernstige verstoringen van de openbare orde te vergaren, waardoor de politie en de burgemeester daarop slechts een beperkt beeld kunnen verkrijgen. Dat leidt ertoe dat de burgemeester en de politie minder goed in staat zijn om de openbare orde adequaat te handhaven.

2. Wat is het beoogde doel?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?
- Verbetering van de informatiepositie van de politie en de burgemeester, zodat zij beter in staat zijn om de openbare orde te kunnen handhaven.
- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?
- Doel 16 van de Sustainable Development Goals: Vrede, justitie en sterke publieke diensten en doel 11 van de Sustainable Development Goals: veilige steden en gemeenschappen.

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?
 - Het verruimen van de mogelijkheden van de politie om online persoonsgegevens te vergaren over ernstige verstoringen van de openbare orde.
- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?
 - Een dergelijke verruiming van mogelijkheden kan, gelet op artikel 10 van de Grondwet, uitsluitend bij wet in formele zin.
- c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?
 - Beleidstheorie: met een nieuwe wettelijke regeling worden twee belangrijke doelen bereikt:
 1. De burgemeester en de politie zijn met behulp van de noodzakelijke informatie over ernstige verstoringen van de openbare orde beter in staat om adequaat maatregelen te treffen om een dergelijke verstoring te voorkomen, te beletten of te beëindigen.
 2. Vergaring van persoonsgegevens over ernstige verstoringen van de openbare orde, waarbij een meer dan beperkte inbreuk wordt gemaakt op grondrechten van burgers, kan worden voorzien van de juiste waarborgen, waaronder de positionering van het gezag (toetsing op rechtsbeginselen).

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?
 - Zie onder 3c.
- b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?
 - Een wetgevingstoets, een grondrechtentoets, uitvoeringstoetsen van de betrokken uitvoeringsorganisaties en een gegevensbeschermingseffectenbeoordelingstoets.

5. Wat is de voorkeursoptie?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat is het voorstel?
- Het wetsvoorstel regelt dat, in aanvulling op het huidige wettelijke kader, de burgemeester twee te onderscheiden bevoegdheden krijgt, waarmee de politie onder zijn gezag in staat wordt gesteld om in publiek toegankelijke bronnen (het openbare gedeelte van het internet) op al dan niet geautomatiseerde wijze persoonsgegevens te vergaren over een (dreigende) ernstige verstoring van de openbare orde.
- b) Hoe houdt het voorstel rekening met:
- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
 - uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));
 - brede maatschappelijke impact?
- Zie de beantwoording op voorgaande vragen.
- c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?
- Er bestaat een risico dat een te strikte normering belemmerend kan zijn voor de uitvoering. Een te open normering maakt de toepassing onduidelijk en vergroot het risico op onrechtmatig vergaren van persoonsgegevens. Daartoe moet een balans worden getroffen.
- d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?
- In het wetsvoorstel is opgenomen dat het wetsvoorstel na vijf jaar wordt geëvalueerd.